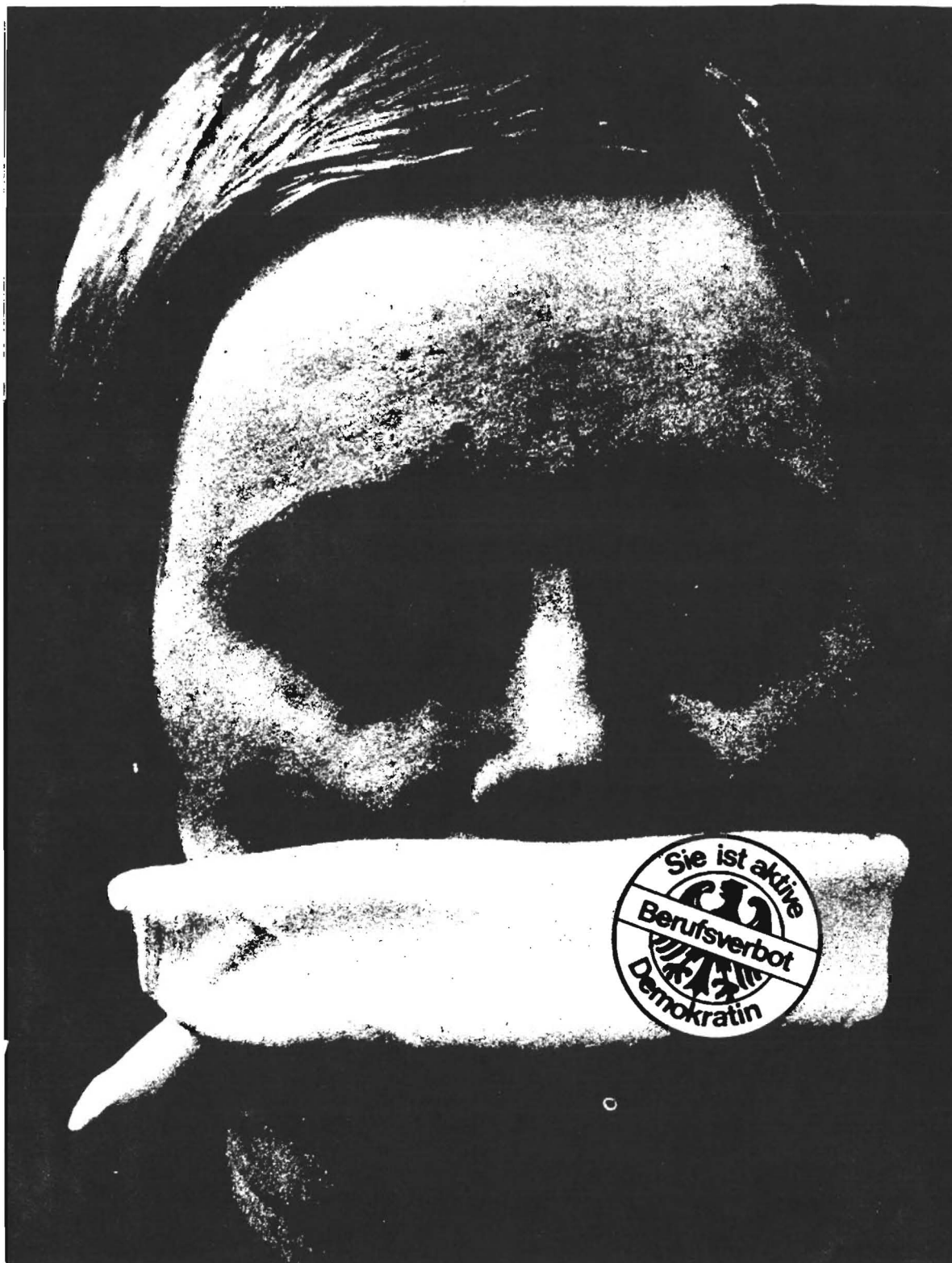

rostra

JULI

1976

nr 47

Importeert dr.Schöndorffj het Berufsverbot?..... sehe S.3

heksenjacht of haarkloverij

Actie van onbevungen wetenschappers?
Berufsverbote aan de U.v.A.?

Enkele zinsneden uit een sollicitatie-gesprek:
"Vertelt u eens mijnheer, welke kranten leest u? Bent u politiek actief; en zo ja, in welke politieke partij?"
Het gaat hier niet om een sollicitatie-gesprek in Z.Duitsland of misschien aan de VU. Nee, het gaat hier om vragen van Dr. Schöndorff aan studenten van onze faculteit. Deze studenten solliciteerden voor de functie van kandidaat-assistent bij de lector die economie doceert aan de interfaculteit Sociale Geografie.
Het optreden van lector Schöndorff heeft geleid tot klachten van de kant van deze studenten. De Aktiegroep Economen heeft hierop een brief gestuurd naar het bestuur en de subfaculteitsraad van Sociale Geografie.

Brief

In de brief van de Aktiegroep wordt geprotesteerd tegen het stellen van de vragen door Schöndorff.
De brief luidt verder:
"Het is ons volstrekt onduidelijk wat deze vragen te maken kunnen hebben met de goede uitoefening van de functie van kandidaat-assistent. Ernstiger achten wij, dat door dit soort vragen één van de meest fundamentele grondwettelijke vrijheden geweld wordt aangedaan. Immers in de Grondwet ligt in artt. 7 en 9 verankerd, dat iedere ingezetene recht heeft op vrije meningsuiting en vereniging.

Wij zijn van mening, dat niet vroeg gewaarschuwd kan worden, tegen elke vorm van politieke discriminatie die de kop opsteekt. Mogen we zelfs al spreken van een mini-berufsverbot nu ook aan de tweede amsterdamsche universiteit? Het komt ons namelijk onwaarschijnlijk voor, dat de betreffende lector toeval- lig geïnteresseerdheid vertoont in de politieke kleur van de sollicitanten en dat dit verder geen rol zou spelen in de selectieprocedure.

Eveneens volstrekt onzinnige vragen in het kader van een sollicitatieprocedure zijn vragen als:
- wat vindt u van die of die hoogleraar op de economische faculteit?

Vanzelfsprekend is ook de opvatting van de kandidaat over bepaalde hoogleraren volstrekt irrelevant. Men kan o.i. hoogstens een discussie voeren over het wetenschappelijk karakter van bepaalde theorieën die verbonden kunnen zijn aan bepaalde hoogleraren. Dan nog is iemands mening over zulke theorieën niet bepalend voor zijn geschiktheid voor een functie maar het bekend zijn met de theorie en eventueel de bereidheid er mee te werken in onderzoek en onderwijs.

Een derde grievend punt in deze vacaturvervulling is de gevolgde procedure. Het is ons gebleken, dat een sollicitatiecommissie de beslissingen over de vervulling van de vacature neemt of althans voorbereidt.

De vragen blijken in gesprekken tussen de sollicitatiecommissie en de kandidaten gesteld te zijn. Niet alle gesprekken waren echter in aanwezigheid van de gehele commissie. Sommige waren

informatief van karakter en gingen tussen lector en sommige sollicitanten, die op basis hiervan al of niet schriftelijk hun kandidatuur stelden.
Wij vragen ons nu af of er studenten zijn afgewezen op basis van alleen die informatieve gesprekken. Was het niet beter geweest alle studenten die voldoen aan de in de advertentie gestelde eisen uit te nodigen voor een nader gesprek met de commissie? Is het niet wenselijk, dat in elk geval sollicitanten ervan op de hoogte worden gesteld welke criteria hen deden afvallen?

Wij achten het niet op onze weg liggen te oordelen over de criteria die op uw faculteit worden aangelegd bij benoemingen. Als studentenvakbond aan de economische faculteit is het echter ook onze taak zorg te dragen voor zo democratisch mogelijke spelregels aan onze universiteit. Wij verzoeken u in het belang hiervan, waarborgen te scheppen tegen inbreuken op de democratische verworvenheden aan de nederlandse universiteiten op de hier aangegeven wijze.

Onbevungen

Het is misschien wat te veel gevraagd van Dr. Schöndorff om zich te houden aan democratische spelregels. Hij beroept er zichzelf immers op principieel "anti-democraat" te zijn, die liever technocratische oplossingen voor problemen zoekt....
De oplossing die hij in dit geval nastreeft, lijkt echter op het eerste gezicht in tegenspraak met Schöndorff's grote voorbeeld en geestelijk vader Prof. Heertje. Schöndorff heeft - zoals vele gekwelde middelbare scholieren wel

weten - ijverig meegewerkt aan "De Kern van de Economie" van voornoemde Professor. Verder is Schöndorff bij Heertje gepromoveerd en neemt hij momenteel zijn colleges waar op de Juridische Faculteit. Heertje heeft zich namelijk voor een jaar teruggetrokken op het NIAS, een instituut in Wassenaar waar vermoede hoogleraren een jaar vrij van alle universitaire beslomeringen wetenschappelijk werk kunnen doen.
Blijkbaar heeft Schöndorff ook Heertjes werkzaamheden voor de Stichting ter Bevordering van een Onbevungen Beoefening van Wetenschap en Onderwijs aan Universiteiten en Hogescholen overgenomen. Deze Stichting, die zichzelf Onbevungen noemt keert zich in naam fel tegen "politieke" benoemingen.
De Stichting is echter opgericht naar voorbeeld van de duitse "Bund für freie Wissenschaftler", die een heksenjacht uitoefent op studenten en medewerkers die als enigszins progressief of links bekend staan.
Het lijkt erop dat Schöndorff op onze Universiteit het startschot heeft gegeven voor een dergelijke kwalijke actie. Wie de gebeurtenissen op de VU heeft gevolgd, zal gezien hebben dat hier Diepenhorst c.s. een nederlaag geleden hebben. In W. Duitsland nemen de protesten tegen "Berufsverbote" steeds meer toe. De Universiteit van Amsterdam zal "onbevungen" acties zonder meer moeten afwijzen. Dr. Schöndorff hoeft zeker niet zelf een "Berufsverbot" opgelegd te krijgen, maar zijn subfaculteit moet hem wel een stevig reprimande geven.

A.S.

Betreft: brief Aktiegroep Economen dd. 11 juni 1976

De sollicitatiecommissie stelt er prijs op u het volgende te laten weten:

1. Inzake de vraag "Bent u lid van een politieke partij?" "Van welke?": de ervaring in deze en andere sollicitatieprocedures leert dat het zeer gebruikelijk is, dat de sollicitant reeds in de sollicitatiebrief melding maakt van de politieke partij waarvan men lid is.
2. De aktiegroep kan vragen over de maatschappelijke oriëntatie "op geen enkele wijze rijmen met een onderzoek naar de wetenschappelijke en didactische kwaliteiten van de kandidaten". De commissie selecteert niet op grond van het lidmaatschap van enige politieke partij. De commissie meent er echter wel recht op te hebben te weten vanuit welke visie op de maatschappij een sollicitant met het vak bezig is.
(De eerste ondergetekende voegt hier nog aan toe:
Getuigt het niet van inconsistent denken wanneer men enerzijds verkondigt dat men zijn wetenschappelijke activiteiten niet los kan maken van politieke waarden, nee, deze daaraan zelfs ondergeschikt dient te maken, terwijl men anderzijds niet toestaat dat een sollicitant naar zijn politieke oriëntatie wordt gevraagd?)
3. Er is niet "Wat vindt u van die of die hoogleraar op de economische faculteit" gevraagd. De vraag luidde: "Noemt u eens een paar namen van docenten in de economische faculteit die u goed vindt doceren." Het antwoord op een dergelijke vraag geeft een indicatie welke opvatting men over goed doceren heeft.
4. De gevolgde procedure tenslotte is volkomen correct geweest. Het is gebruikelijk dat aan de hand van de sollicitatiebrieven op grond van objectieve criteria (vakkenpakketten, studieresultaten, e.d.) een eerste selectie wordt gemaakt.

Met vriendelijke groet,

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

R. Schöndorff, voorzitter
I. Hilhorst, student-lid

Vlak voor het ter perse gaan van dit nummer ontvingen wij het hiernaast afgedrukte afschrift van een brief van de Heren Schöndorff en Hilhorst, gedateerd 14 juni 1976 en gericht aan de Subfaculteitsraad Sociale Geografie. red.

propedeuse, . . . en verder?

De propedeuse zit er bijna op voor de eerstejaars van nu. Je vraagt je af hoe zij zo'n eerste jaar hebben ervaren. Daarover gaat dan ook het onderstaande gesprek met een aantal studenten uit de B1 groep, dat door mij werd opgetekend.

geruisloos

Wij zijn allen van plan onze studie economie voort te zetten. We spraken over onze ervaringen met de opvang aan de fakulteit, het onderwijs en de inhoud van de studie.

De entree binnen de fakulteit wordt deels positief beoordeeld als Helen van de Kamp opmerkt: 'Ik vond het erg fijn om in Bergen direkt al een heel stel van de eerstejaars wat beter te leren kennen', deels ook negatief als Edwin Denekamp zegt: 'De informatie over het studieprogramma was rommelig en een duidelijk overzicht op stencil van de aan te schaffen boeken en syllabi ontbrak'.

Na de eerste week moeten de studenten het zelf maar uitzoeken; er is geen vervolg en als er moeilijkheden zijn dan moet de betreffende student zelf aan de bel trekken. Ook dit jaar hebben we weer moeten constateren dat dit niet in alle gevallen gebeurt en de student geruisloos van de fakulteit verdwijnt.

passief

Als we het gesprek brengen op het onderwijs en de studiestof, dan blijkt ten aanzien daarvan veel kritiek te bestaan. Enerzijds wordt het slechte functioneren van de werkgroepen verklaart uit de passieve houding van de studenten als Gerrie Hoeijenbos naar voren brengt: 'Als jullie wordt gevraagd of er sommetjes moeten worden gemaakt, of dat er over de studiestof moet worden gepraat dan komt er geen respons uit de groep en dan is het nogal wieses dat die man maar weer sommetjes voor gaat doen'. Anderzijds wordt de organisatie van het onderwijs en de studiestof als oorzaak aangewezen van de passieve houding. Harry Wessel hierover: 'Ik vind dat de pleno's meer afgestemd moeten zijn op de stof die in de werkgroepen wordt behandeld, pas dan heb ik er wat aan. Wanneer men de aktualiteit erbij wil betrekken hoeft dat niet specifiek in de pleno's te gebeuren. Als het dan verder nog voorkomt dat ik een paar maal op maandagmorgen naar het pleno-college kom en het niet doorgaat omdat de prof het niet in zijn agenda heeft staan, dan laat ik het verder afweten. Ik kan mijn tijd wel beter gebruiken'. Hij doelde daarmee onder andere op de plenocolleges van Koopman en Van den Doel die respectievelijk op 15 maart en 10 mei zouden worden gegeven en door het ontbreken van de beide docenten niet konden doorgaan. Een andere kritiek komt van Rob van Raamsdonk

sommetjes maken

'Ik vind het onderwijs te oppervlakkig. Neem nu bijvoorbeeld bedrijfs, we hebben een stapel syllabi ontvangen en mogen overal even aan ruiken, daarna moeten we weer snel verderop om door de stof te kunnen komen'. Evert van

Lente vult hem aan en zegt: 'Het onderwijs bestaat voornamelijk uit het maken van sommetjes. Ik mis een meer beschouwende aanpak en denk daarbij aan filosofie en methodologie. Volgens mij is de houding van de studenten vooral te begrijpen vanuit de wijze waarop naar de toetsen wordt toegewerkt en de wijze waarop wordt getoetst'. Edwin Denekamp is het hiermee eens: 'In het programma moet meer ruimte zijn voor een terugkoppeling naar de aktualiteit. Voorts moeten de economische theorieën met elkaar in verband worden gebracht, met name moet de theorie van Keynes voortdurend worden vergeleken met die van de neo-klassieken'. Helen van de Kamp ten slotte: 'De werkgroepcolleges verschaffen weinig informatie en het nut ervan is voor mij dan ook niet zo groot, al moet je natuurlijk een uitzondering maken voor de colleges van statistiek en wiskunde, die wel redelijk functioneren'.

toch doorgaan

Ondanks alle kritiek haakt geen van ons na het eerste jaar af. Mogelijk wordt dit mede verklaard door het feit dat we allen, op één na, die hiervoor Nederlands heeft gestudeerd, economie in ons vakkenpakket van het VWO hebben gehad, waardoor we reeds een inzicht hadden in wat economie globaal inhoudt, zoals de modellen bouwrij bij Keynes en de neo-klassieken. Wij zijn dan ook unaniem van mening dat de op de universiteit gepresenteerde stof maar weinig afwijkt van de VWO-opleiding, met dit verschil dat het nu allemaal wat wiskundiger is geworden en daarmee

een grotere precisie wordt gesuggereerd. We praten verder over wat er van het kandidaats wordt verwacht.

Het valt direkt op dat we nog niet zijn geïnformeerd over het kandidaats en dit wordt als gemis ervaren. De uitspraken die worden gedaan krijgen hierdoor een voorwaardelijk karakter. Edwin Denekamp is vol goede moed als hij zegt: 'Ik verwacht dat er meer lijn in de stof zal worden gebracht, dat er meer verbanden zullen worden gelegd en dat we ons met de grondbeginselen zullen gaan bezighouden'. Gerrie Hoeijenbos is iets voorzichtiger: 'Volgens mij is ook de kandidaatsfase nog schools, met name omdat er veel verplichte vakken zijn. Toch verwacht ik wel een lichte verbetering van het bloksysteem'. Rob van Raamsdonk zegt over de studie-inhoud: 'Volgens mij krijgen we dezelfde stof met een kleine uitbreiding, maar het is moeilijk te zeggen want we zijn er slecht over geïnformeerd. Wat betekent nu eigenlijk een bloksysteem, hoe functioneert het onderwijs daar, hoe stel je je studieprogramma op en welke waarde hebben de verschillende keuzevakken?'.
We zijn daarmee in ons gesprek op een duidelijk punt aangeland, namelijk de informatie over de kandidaatsfase, waarin tot op heden onvoldoende is voorzien.

Informatie, achteraf, bij Litho Hoornweg leerde dat in de week vóór de aanvang van de kandidaatcolleges inlichtingen zullen worden gegeven over het kandidaats.

Jan Blom B 1.

ORATIE

Op 24 mei jl. heeft Dr. W. Driehuis zijn inaugurale rede gehouden. Voortaan moet hij dus met Professor worden aangesproken.

De oratie had als onderwerp het karakter van de macro-economische theorie en haar betekenis voor de economische politiek.

Macro-economie wordt meestal gedefinieerd als het bestuderen van aggregaten. De individuele delen hiervan worden bekeken in de micro-economie. Deze typing is te beperkt, vindt Driehuis.

Zijn omschrijving luidt: 'Macro-economie is dat onderdeel van de economische theorie dat zich in overwegende mate bezighoudt met de analyse van relaties tussen aggregaten van naar hun aard heterogene grootheden op een beperkt aantal hypothetische markten, zodat slechts een gering aantal relatieve prijzen haar invloed kunnen doen gelden'.

De algemene evenwichtstheorie speelt een belangrijke rol in de macro-economie. Deze theorie heeft de laatste tijd een flinke dosis kritiek gekregen zo-

dat de vraag opduikt of het hele evenwichtsbegrip misschien beter overboord gegooid moet worden. Nee, zegt Driehuis, als referentiekader bij het formuleren van de theorie is het evenwichtsbegrip nog steeds bruikbaar.

Vooral door Haynes en Tinbergen heeft de macro-economische theorie een grote betekenis gekregen voor de economische politiek.

Zie blz. 5

VERKIEZINGEN

FACULTEITSRAAD					
Studenten					
	totaal	%-age		totaal	%-age
Aktiegroep Economen	329 (301)*	61,6 (58,5)	Werkgroep Economen	185 (194)	34,6 (37,7)
1. Rob Kerstens	138		1. Jan Krijnen	102	
2. Ben Sanders	17		2. Kees ten Broek	18	
3. Dennie Pit	14		3. Rob Claushuis	8	
4. Jan Blom	23		4. Paul Baneke	12	
5. Miriam Nijhof	40		5. Pieter Beemsterboer	12	
6. Ron Humme	15		6. Paul Bakker	5	
7. Hein Vrolijk	10		7. Joost Haker	1	
8. Rients van Zanen	41		8. Marcel Fleur	0	
9. Ferd Crone	19		9. Hubert Sturm	12	
10. Rik Hindriks	1		10. Klaas van Tulder	15	
11. Wiens van Asselt	4				
12. Paul van Hall	7				
Wetenschappelijk Personeel					
Economische Faculteitsbelangen	50 (48)	60,2 (56,6)	Partij van de Economen	33 (37)	39,8 (43,5)
1. P. Verburg	26		1. J. Klant	17	
2. F. Klijn	7		2. R. de Lange	7	
3. J. Odink	4		3. L. Zimmerman	3	
4. A. Schrama	1		4. G. Oly	5	
5. H. Koenders	2		5. T. Schoonhoven	1	
6. J. van Stuyvenberg	3		6. H. van den Doel	0	
7. A. Frielink	1				
8. F. Noorbergen	4				
9. P. van Philips	2				
T.A.S.					
Progressief Personeel	14 (8)	82,3 (53,3)			
1. L. van der Ark	14				
UNIVERSITEITSRAAD					
Studenten					
Aktiegroep Economen	452 (437)	67,8 (67,6)	OBAS	183 (169)	27,4 (26,1)
1. Titus Ahrens	211		1. Michael van den Brink	155	
2. Jos Smit	28		2. Gito Bordonis	23	
3. Job de Lange	41		3. Paul Wasman	5	
4. Flip van Sloten	18				
5. Joost van der Ven	20				
6. Piet de Vrije	11				
7. Kees de Beer	21				
8. Ernest Laane	10				
9. Rients van Zanen	41				
10. Adri Stam	51				

Rostra geeft U hierbij de volledige uitslag van de verkiezingen voor de faculteitsraad en de universiteitsraad. Voor de faculteitsraad werden verkiezingen gehouden voor alle geledingen, wetenschappelijk personeel (7 zetels), studenten (6 zetels) en TAS (1 zetel), terwijl voor de universiteitsraad alleen de studenten naar de stembus gingen. Voor de U.R. vaardigen de studenten van de economische faculteit samen met die van de interfaculteit actuaariaat en econometrie 1 vertegenwoordiger af, terwijl daarnaast voor de hele universiteit nog 4 zgn. vrije zetels te verdelen waren. Ondanks, of misschien juist dankzij, een zeer felle verkiezingscampagne, compleet met honden en een strip over een haarloze Kojan, bleef bij de studenten de zetelverdeling ongewijzigd, 4 zetels voor de Aktiegroep Economen en 2 zetels voor de Werkgroep Economen. Dit ondanks het feit dat er een verschuiving ten gunste van de Aktiegroep plaatsvond. Deze kreeg 3% meer stemmen, terwijl de Werkgroep 3% achteruitging ("Als Marx dat geweten had")

	FACULTEITSRAAD			UNIVERSITEITSRAAD	
	studenten	w.p.	tas	studenten	
aantal kiezers	1329 (1188)	113 (105)	33 (34)	1517 (1344)	
opkomst %-age	40,2 (43,3)	73,5 (81,0)	51,5 (44,1)	44,0 (49,2)	
blanco	20 (19)	0 (0)	3 (7)	32 (40)	

* tussen haakjes de cijfers voor 1975

Vervolg Oratie Driehuis.

Bij de constructie van macro-economische beleidsmodellen, waarin de doeleinden van de economische politiek als endogene variabelen en de instrumenten en de data als exogene variabelen worden gehanteerd, zijn een aantal 'analytische keuzevraagstukken' van grote betekenis.

- welke van de denkbare doeleinden en instrumenten worden in het model gestopt en op welke manier?
- welke mate van aggregatie wordt gehanteerd?

De uitkomsten van deze keuzevraagstukken zijn van invloed op de conclusies die uit de modellen getrokken kunnen worden. Waarderingsoordelen, al of niet gebaseerd op wetenschappelijke overwegingen, spelen derhalve een belangrijke rol bij het gebruik van macro-economische beleidsmodellen. Hier komt bij dat ook uit de verschillende macro-economische grondtheorieën geen keuze gemaakt kan worden op methodologische gronden.

De huidige economische 'crisis' heeft bovenstaande kwestie weer in het middelpunt van de belangstelling geplaatst. Alom heerst twijfel aan de huidige aanpak van de macro-economische modellen: de neo-klasieke invalshoek en het klakkeloos toepassen van economische modellen, zonder de veronderstellingen daarvan te bekijken. Bovendien wordt kritiek geleverd op het te globale karakter van de doelstellingen en instrumenten van de economische politiek: de sectorale verschillen, met name betreffende de marktstructuur, komen nauwelijks in de 'picture'. Ook de invloed van de collectieve sector in onze macro-economische modellen hebben wij schromelijk verwaarloosd, vindt Driehuis. Hij besluit: 'Als gevolg van deze herbezinning wordt macro-economie wellicht minder macro, maar hopelijk meer economie'.

Ondanks een kleine stemmenwinst voor de EFB bleef ook bij de staf de zetelverdeling ongewijzigd, 4 zetels voor de EFB en 3 voor de PvdE. De achteruitgang van de PvdE kan misschien verklaard worden uit de geringe omvang van de ingediende lijst en de tegenvallende populariteit van sommige mensen op hun lijst. Opvallend was m.n. het aantal stemmen dat de, toch zo vaak in de publiciteit verkerende, hoogleraar van den Doel ten deel viel (toch frisdrank). De TAS-kandidate voor Progressief Personeel Lydia van der Ark kreeg aanzienlijk meer stemmen dan vorig jaar.

Ook bij de U.R.-verkiezingen bleven de verhoudingen min of meer stabiel. De Aktiegroep kreeg hier ruim tweederde van de stemmen, waarmee Titus Ahrens de nieuwe vertegenwoordiger van de studenten in de U.R. werd. De ASVA veroverde 3 van de 4 vrije zetels waarmee zij samen met Aktiegroep en JFAS 10 van de 11 studentenzetels in de raad blijft bezetten. In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de politieke verhoudingen zoals die de laatste jaren aan de faculteit zijn gegroeid, stabiel zijn gebleven.

nog niet samen in de sauna

STUDIEREIS ZWEDEN

VERANDERENDE

ARBEIDSVERHOUDING

De belangrijkste werkgeversvereniging in Zweden is de SAF, opgericht in 1906. Zij omvat 26.000 ondernemingen. Deze geven werk aan 1.250.000 werknemers. Op het werknemersfront kwam in 1898 de L.O. tot stand. LO organiseert indirect via de bij haar aangesloten 27 bonden 1,6 miljoen van de totaal 2 miljoen bij een werknemersorganisatie aangesloten Zweedse mannen en vrouwen.

Verder opereren er nog 5 kleinere, maar niet onbelangrijke, vakcentrales.

De Zweedse werknemer is in hoge mate georganiseerd. LO heeft in totaal 95% van de handarbeiders als lid. Bij de white-collar beroepen ligt de organisatiegraad rond 75%.

De voor Zweden kenmerkende harmonieuze verhoudingen tussen werkgevers en werknemers dateren van 1938, het jaar waarin de beroemde Saltsjöbaden overeenkomst werd gesloten, die een lange periode van arbeidsonlusten afsloot.

Tot op heden is deze overeenkomst in vrijwel ongewijzigde vorm van kracht en zij vormt de basis van de langdurige arbeidsvrede.

Vanaf 1 januari 1977 kunnen we hierin veranderingen verwachten. Dan zal de wet op de medezeggenschap van kracht worden. De werkgevers zijn fel gekant tegen deze wet.

Vrijwillige onderhandelingen of wettelijke regelingen

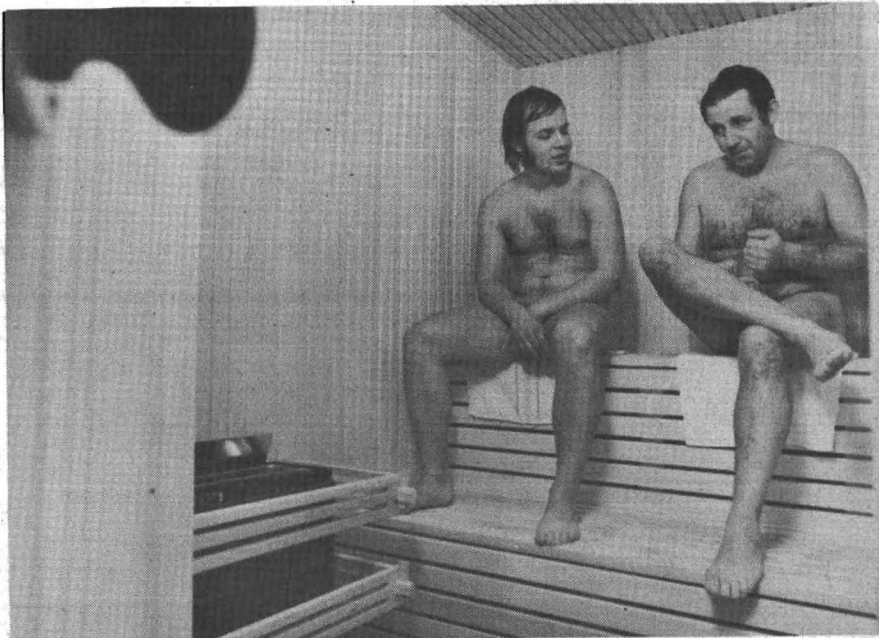
Veel regelingen tussen werkgevers en werknemers zijn in Zweden tot stand gekomen via vrijwillige overeenkomsten tussen de partners, zonder inmenging van de overheid. Bijvoorbeeld de overeenkomst betreffende de ondernemingsraad is een vrijwillige overeenkomst dus niet door de wet geregeld.

Werkgevers en werknemers hebben samen regels vastgesteld m.b.t. het kollektief overleg t.a.v. lonen en overige arbeidsvoorwaarden en de overheid heeft daarin aanleiding gezien weinig bij de wet te regelen. De voornaamste oorzaken welke hiertoe hebben geleid zijn:

- een grote mate van overeenstemming m.b.t. plaats en functie van het kollektief overleg
- dreigend overheidsingrijpen op de achtergrond
- de sinds 1932 onafgebroken regering door de Sociaal Democratische Partij, waardoor met name de vakbeweging weinig reden ziet de procedures meer uitvoerig wettelijk te regelen, terwijl de werkgevers - uit vrees voor hun niet welgevallige regelingen - de zaak liever in eigen hand willen houden.

Sinds 1970 heeft de LO echter reeds meerdere malen de politieke weg moeten bewandelen omdat men niet via de traditionele vrijwillige onderhandelingen tot een oplossing kon komen.

Dit was ook het geval met de nieuwe wet op de medezeggenschap.

MEDEZEGGENSCHAP

De nieuwe wet op de medezeggenschap geeft de werknemers via hun vakorganisaties het recht van medezeggenschap in zaken betreffende het bedrijfsbeleid en werktoezicht. Vanaf 1905 is steeds in ieder kontrakt met de werknemers opgenomen: "de werkgever heeft het exclusieve recht de werknemers aan te stellen en te ontslaan en om het werk te leiden en te verdelen" (§ 32 van de statuten van de SAF). Het was voor de vakbeweging dus steeds onmogelijk over deze punten onderhandelingen te beginnen.

Als bewijs van de harmonieuze arbeidsverhoudingen wordt vaak gewezen op het geringe aantal officiële stakingen in Zweden. De overeenkomst van 1938 liet echter weinig mogelijkheden open voor de LO om een staking te initiëren of te erkennen.

Gedurende de looptijd van de CAO is het beide partijen verboden een staking of uitsluiting te organiseren. Initieert of erkent LO toch een dergelijke staking dan kan zij veroordeeld worden tot vergoeding van de gehele, door de staking ontstane bedrijfsschade. Bij een wilde staking kan de individuele staker veroordeeld worden tot een vergoeding van max. 200 Zweedse Kronen. Deze regeling wordt met de nieuwe wet op de medezeggenschap aanzienlijk verzacht.

In Zweden bestaat grote onzekerheid over wat er nu gaat gebeuren nadat deze wet in werking is getreden. Zeker is dat het aantal onderhandelingen tussen werkgevers en vakbon-

den fors zal toenemen. SAF vreest dat het ondernemingsbeleid ernstig belemmerd zal worden door een steeds toenemend aantal onderhandelingen en bureaucratische regelingen. Zij zien de lange traditie van vrijwillige onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers ernstig verstoord en vrezen dat hierdoor de verhouding tussen de partijen is verslechterd.

De verschillende werknemersorganisaties verwachten dat de mogelijkheden tot onderhandelen die de nieuwe wet hun biedt, hun onderlinge relaties binnen de bedrijven zal verbeteren. De nieuwe onderhandelingen zullen plaatsvinden op lokaal niveau. Dit kan gunstig werken op het gevoel van frustratie dat de laatste tijd is ontstaan binnen de lokale bonden. Het was voor hen veelal onmogelijk om binnen de nationale overeenkomsten specifieke problemen van een bepaald bedrijf of regio het hoofd te bieden. Nadat de nieuwe wet van kracht geworden is zullen de centrale onderhandelingen verhoudingsgewijs in belang afnemen en zal er op lokaal en/of bedrijfsniveau vrijer onderhandeld kunnen worden.

ZWEEDSE VAD

Op het a.s. congres van de L.O. zal het voorstel besproken worden van de Zweedse VAD.

Het LO-voorstel houdt in dat van de winst van de bedrijven met meer dan 50 werknemers, jaarlijks een percentage, bijv. 20%, zal worden "afgeroomd" en worden omgezet in aandelen. Deze aandelen zouden moeten worden overgedragen aan de LO en door haar centraal of op lokaal niveau worden beheerd. Op dit punt is binnen de LO nog geen overeenstem-

ming bereikt. De aandelen zullen, volgens het LO-voorstel, in ieder geval niet in individuele handen komen.

Het ligt niet in de bedoeling dat geld uit de onderneming zal worden getrokken. Wel zal over de aandelen die in handen van de vakbeweging komen dividenden worden uitgekeerd. Hierdoor wordt voorkomen dat het bedrijf financieel wordt uitgehold en heeft het geen inflatoire gevolgen.

Het standpunt van de LO is dat de VAD geen middel is om de lonen te verhogen. Na een aantal jaren zal op deze manier de LO de meerderheid van de aandelen van de ondernemingen in zijn bezit hebben. Geschat wordt na een periode van 35 jaar, afhankelijk van de hoogte van de winst en het percentage dat zal worden "afgeroomd". Men neemt aan dat dit voorstel door het LO-congres zal worden aangenomen. Of het voorstel door de regering zal worden overgenomen en uiteindelijk door het parlement zal worden aangenomen is echter de vraag. "It might be that the majority is not in favour of that, it is very close to socialism", aldus onze zagsman bij de LO.

Men is in overheidskringen kennelijk toch wel beducht voor de grote macht die zo'n fonds zou kunnen verwerven. Een macht in handen van de vakbeweging die de macht van de overheid zou kunnen overtreffen is zelfs voor een sociaal-democratische regering geen aangenaam vooruitzicht, al zou het wel als een vooruitgang gezien kunnen worden op de situatie van heden, waar diezelfde of nog grotere macht in handen is van 16 Zweedse families.

De regering verwacht niet voor 1979 beslissingen te nemen omtrent een Zweedse vorm van de VAD.

Enige pogingen tot "vloerniveau"-democratie in de Zweedse industrie.

Reeds in 1927 hield een parlementaire commissie zich bezig met het vraagstuk van de industriële democratie. Er worden voor die tijd opmerkelijke uitspraken gedaan (o.a. een opmerking aan het adres van de werkgever, dat grotere onafhankelijkheid en vrijheid van de werknemers niet ten koste hoeft te gaan van de doelstellingen van het productieproces). Echter niet voor dat er in de zestiger jaren werkelijk grote problemen ontstaan m.b.t. hoog ziekteverzuim en een enorm verloop in de bedrijven, wordt deze problematiek nader in studie genomen.

ARVIKA-PROJEKT

In de Zweedse staatsindustrie zijn sinds 1969 experimenten aan de gang bij het Svenska Tobaks A.B. Deze experimenten werden geïnitieerd door het Ministerie van Industrie. In die afdeling van het bedrijf waar het experiment gestart is, werd door de werknemers een medezeggenschap met beslissingsbevoegdheid over de eigen werksituatie bereikt. Na ingrijpen door de bedrijfsleiding werd voor de overige afdelingen wel medezeggenschap doorgevoerd maar de werknemersorganen die werden ingesteld hebben slechts advi-

serende bevoegdheid. De nieuwe wet op de medezeggenschap is niet van toepassing op de staatsbedrijven. Het bedrijf van Svenska Tobaks A.B. waar deze experimenten plaatsvinden wordt momenteel met sluiting bedreigd wegens een algehele sanering van de Zweedse (staats)tabakindustrie.

Het Arvika-project werd van de zijde van het industrie-ministerie begeleid door twee sociologen. Door één van deze sociologen, Alf Andersson, werden wij 25 maart jl. op het Ministerie van Industrie te Stockholm ontvangen en uitvoerig geïnformeerd over door de staatscommissie geïnitieerde experimenten en over zijn denkbeelden m.b.t. andere experimenten van "job reform" ondernomen in het kader van demokratisering van besluitvorming binnen de ondernemingen.

experimenten

Het experiment te Arvika, dat later ook navolging vond in andere staatsbedrijven, betekende volgens de socioloog nog lang geen werkelijke democratie omdat het zwaartepunt in de besluitvorming feitelijk toch bij het management bleef liggen. Toch stonden de arbeiders er positief tegenover omdat hun invloed daadwerkelijk vergroot werd.

Overigens staken volgens hem deze experimenten wel zeer gunstig af tegen de experimenten en onderzoeken die elders in Zweden ondernomen waren. Hij vond het namelijk belangrijk dat bij de door de commissie opgezette experimenten naar de gehele bedrijfssituatie gekeken werd. Verder was hij van mening dat de door SAF zozeer geroemde 500 experimenten (beschreven in: "Job Reform in Sweden"), wat betreft invoering van democratische besluitvorming in de bedrijven, niets om het lijf hadden. Deze experimenten waren alleen opgezet omdat het management steeds ingewikkelder wordende processen beter beheersbaar wilde maken. Zij beantwoordden alleen aan de doelstellingen van het management en de daaruit voortvloeiende belangen. Hierdoor is de belangstelling van LO voor deze experimenten afgenomen. Zij heeft nu de volle aandacht gericht op scholing van de leden zodat de mogelijkheden van de nieuwe 1977-wet zo snel mogelijk ten volle benut kunnen worden. Wanneer na 1 januari 1977 de werkgever zich nl. niet meer op § 32 kan beroepen kan LO onderhandelingen beginnen over het starten van nieuwe experimenten betreffende participatie op de werkplaats. Zij kan dan ook belangrijke invloed uitoefenen op de omvang en het verloop van het experiment. Het ligt in de bedoeling van LO om dan ook zo snel mogelijk in zoveel mogelijk bedrijven met dergelijke experimenten te starten.

Wij hebben twee fabrieken waar experimenten m.b.t. "job reform" (overleg over het scheppen van geheel nieuwe structuren, in Nederland bekend als 'werkoverleg' en overleg dat plaatsvindt binnen een gegeven productiestructuur dat beoogt de procesgang binnen de gegeven structuur te reguleren, in Nederland bekend als 'werkstrukturering' bezocht,

nl. de Volvo-autoassemblagefabriek te Kalmar en de papierfabriek Halsta te Halstavik. Onze ervaringen daar worden uitgebreid beschreven in ons reisverslag.

MANAGEMENT

Hoewel het Zweedse management in zijn maag zit met de wensen van werknemerszijde om meer directe invloed (naast de indirecte democratie van ondernemingsraad en raden van toezicht, etc.) blijkt toch meestal achteraf dat de posities van de ondernemingen versterkt worden. De vele regelingen op het gebied van de industriële democratie hebben naast de directe positieve gevolgen, welke hierboven beschreven worden, ook nog een bijkomend positief effect van enorme waarde voor de ondernemers: "Het wordt gemakkelijker een lange termijnplanning te maken. De zekerheden die voor de werknemers worden ingebouwd betekenen ook een stukje zekerheid voor de ondernemer."

VAKBEWEGING

Voor de vakbeweging zijn de problemen die voor werknemers ontstaan als gevolg van de technologische ontwikkeling, gekenmerkt door een sterke splitsing van taken en het ontbreken van mogelijkheden om eigen initiatieven te nemen, reden om zich met job-reform bezig te houden. Daarnaast is men er zich van bewust dat een aangepaste werkstructuur niet genoeg is. Het gaat evenzeer om het creëren van een gelijkwaardigheid tussen de zeggenschap van werkgever en werknemers bij het maken van zo'n ontwerp. De voorkeur gaat uit naar het begrip democratie centraal te stellen. Industriële democratie in de betekenis van: invloed die door werknemers uitgeoefend wordt op hun werk, de werkomstandigheden en de onderneming als geheel. Op twee manieren kan in deze visie een verbetering van werkomstandigheden ontstaan.

1. Deze demokratisering kan leiden tot beslissingen die meer rekening houden met de wensen van de werknemers.
2. De deelname aan het besluitvormingsproces zelf is een verbetering van de werkomstandigheden.

Daar waar gezocht werd naar nieuwe werkvormen die beter beantwoorden aan de moderne technologie, de verwachtingen van de werknemers en de eisen aan de efficiëntie, gebeurt dit in nauwe samenwerking tussen de bedrijfsleiding en de werknemersvertegenwoordigers. Beide partijen zijn van mening dat hoewel de doelstellingen van elkaar verschillen nieuwe organisatievormen in het voordeel van alle betrokkenen kunnen werken.

NEDERLAND-ZWEDEN

Wanneer we ter afronding de rol van de vakbeweging in Nederland en Zweden met elkaar vergelijken dan valt vooral op, dat in Zweden de bonden er naar streven zelf een medebeslissende rol te verkrijgen bij de opzet en uitvoering van experimenten op het gebied van de job reform. Voor Nederland gaat dit niet op. Hier is het een tamelijk exclusieve zaak van de leiding van de onderneming. De bonden volgen de ontwikkeling van

Zie blz. 8

de grote alliantie

"Economie, het ongrijpbare fenomeen had zijn geloofwaardigheid" 1) verloren.

Velerlei publicisten mengden zich in economische discussies. Centrale rol hierin speelden de H.P.-verslaggevers Frans Nypels en Kees Tamboer, die via het profileren van de 'modale' werknemer, ondernemer en winkelier, resp. Piet Bodemeier, Mathé Molenschot en Wim de Boer, probeerden de invloed te schetsen van de economie op het leven.

De realiteit van deze protrettering- en leverde de 'modale arbeider' Piet Bodemeier een vaste plaats op in de sociaal-economische discussies.

Toen vorig jaar zomer de Arbeiderspers professor A. Heertje verzocht een boek te schrijven over economische en sociale vraagstukken werd een succesvolle, maar niet voor de hand liggende, combinatie geboren. Via de inbreng van Nypels en Tamboer zouden de theorieën van Heertje begrijpelijk gemaakt kunnen worden voor de 'gewone man'.

Na de middelbare scholieren bewerkt door 'de Kern der Economie', een nieuw te ontginnen gebied voor de professor.

Het resulterende boek werd omgeven met een publiciteitscampagne, ongevoond groot voor een Economieboek. Iets wat het zeker waard blijkt te zijn.

BASISFILOSOFIE

Op sappige wijze wordt in een handzaam boek erg veel aan de orde gesteld, met als basisfilosofie:

"Economie gaat over alles- over loon, werkloosheid, ijskasten, kapitaal, geluk, inflatie, natuur, aardbeien. En alles heeft met alles te maken, alles is tegelijk waar en niet-waar in de economie." (blz. 10)

Typerend voor de wijze waarop Economie als politiek instrument wordt beschreven, is het verhaal over de wijze waarop Frankrijk een aanzet gaf tot het opblazen van het Bretton Woods verdrag:

"De operatie liep op rolletjes, Frankrijk verzamelde veel dollars en de minister van Financiën bood die vervolgens in Washington ter inwisseling aan. En ja hoor, de ene goudstaaf na de andere verdween richting Parijs. Van lieverlede begonnen de Amerikanen steeds vriendelijker te worden voor De Gaulle en Frankrijk. De Hooggeplaatsten in de Amerikaanse hiërarchie verdrongen zich weldra op de stoepen van het Elysée, de oude baas kon tevreden zijn. Z'n gasten smeekten hem om het hardst zijn dollarondermijnende acties te staken.

Dat kon gebeuren, in ruil voor een plaats aan de tafel waar door enkelingen over de wereldpolitiek wordt beslist."

(blz. 35)

CONSUMENTEN

Via de beschrijving der moeilijkheden van iedere 'modale' categorie en de welhaast absolute noodzaak elkaar in de wielen te rijden komt het boek tot een originele aanpak der problemen.

Er is namelijk een ding welk de arbeider, ondernemer en winkelier gemeen hebben: ze zijn allen consument! En dat is een macht die wel eens beter gebruikt kan worden. In het manifest "Consumenten aller landen verenigt U!", zetten zij uiteen hoe ze dat gedacht hadden.

"U, machteloos? Het blijkt dus van niet. Kopersstakingen kunnen wel degelijk zin hebben. Als we met z'n allen vinden dat we te veel voor dat kuipje Bona van Unilever betalen kunnen we daar met z'n allen, mits goed georganiseerd, best wat tegen doen. Ook al zitten minister Lubbers en de vakbeweging hopeloos tussen hun eigen belangen bekneld. Gewoon niet kopen, die Bona. De kuipjes van meneer Brinkers en andere kleine margarine-fabrikanten zijn net zo goed. Als we dat nu eens met z'n allen deden. Kregen we die Multinational in Rotterdam toch zalig in het stof, Brinkers en zijn collega's hebben we dan meteen oók in de tang. Die hebben we dan zoveel omzet bezorgd, dat zij de prijs van hun margarine ook best een paar centjes kunnen laten zakken."

(blz. 238)

Besluitend met het al veel geciteerde idee van sanering van de sociale voorzieningen blijken zij er een informatief en lezenswaardig boek van gemaakt te hebben. Alle mogelijke verbintenissen met de realiteit zijn aangebracht.

DRIFTIGE BAASJES

De behandeling, bijvoorbeeld, van 'de nieuwe vrijgestelde' is zo dat je het gevoel krijgt dat bij de klassifikatie van de verschillende groepen toegeschreven is naar bestaande personen. Wat te denken van een zin uit de specificatie van het tweede type:

"U kent ze wel, driftige baasjes, die actiegroepen en politieke partijen als de P.v.d.A. en de P.P.R. bevolken. USamengevoegd met een zin uit de beschrijvingen van het derde type: "Ach en hier en daar een schnabbeltje bij een krant of weekblad gaat er ook wel in als kook.", begint het geheel aardig gestalte te krijgen.

Nogmaals een leuk boek maar om hieruit te concluderen dat Heertje terugkeert in de 'progressieve moederschoot?' 2) lijkt mij wat voorbarig.

PROFESSOR HEERTJE,
U LULT
UIT UW NEK

Een 'amateur'-politicus die met z'n tijd meegaat is altijd nog wat anders.

R.P.v.H.

1) 'De onmacht van de Economen, Een tocht langs dertien twijfelende profeten.' Nypels en Tamboer, 5 april '75. Haagse Post.

2) 'Keert Heertje terug in de progressieve moederschoot?'. Hans van der Doel. 8 mei 1976. Haagse Post.

Besproken werd het boek: 'De verworping van de economie, verklaard voor de arbeider, de ondernemer en de kruidenier. Waarin opgenomen de dood van een coureur.' A. Heertje, F. Nypels en K. Tamboer. Arbeiderspers. 1976.

Vervolg STUDIEREIS ZWEDEN

buiten het bedrijf. Een verschil in positie die voor een deel te verklaren is vanuit de ideeën die binnen beide vakbewegingen leven over de te voeren strategie. De Nederlandse vakbeweging tendert naar een strategie gebaseerd op "distantie" en als gevolg daarvan naar het afhouden van verantwoordelijkheid die niet in verhouding staat tot de uitgeoefende zeggenschap. De Zweedse vakbeweging daarentegen is er veel meer een voorstander van op allerlei gebieden in een vroeg stadium bij de besluitvorming betrokken te raken.

Marrigje J.A. Scobie

* Een groep studenten en docenten van onze faculteit bezocht maart jl. Zweden. Dit artikel is een zeer kort verslag van deze reis. Een veel uitgebreider reisverslag kan worden verkregen bij mw Van der Horst, kr. 2133. Het kost f 2,--. Titel en illustratie geven de overeenkomst en een conclusie weer m.b.t. een paper, genaamd "Met z'n allen in de Sauna?", geschreven door een delegatie van twee Nederlandse vakbondsbestuurders en twee leden van de Tweede Kamer (PvdA), welke in mei 1975 op uitnodiging van de Zweedse regering een bezoek brachten aan Zweden.

successen?

70 - 80	rechten	77
	wiskunde etc.	77
	economie	77
	psychologie	77
	opvoedkunde	76
	econometrie	75
	enz.	
t/m	godgeleerdheid	57

De huisdrukkerij van de Universiteit van Amsterdam heeft onder nummer T 5503 een onderzoek gepubliceerd, genaamd 'De studieresultaten van de generaties 1961-1969 bij de U.v.A.', waarin door het Bureau Statistiek materiaal is verzameld om zodoende een min of meer globale indruk te geven van de studieresultaten bij onze instelling. Mede getuige op de aktualiteit rond de herprogrammering kan een overzicht van de studieresultaten van wezenlijk belang zijn in de totstandkoming van de besluitvorming. Dat er van een grote discrepantie sprake is tussen de studieresultaten en de normen die met betrekking tot dit onderwerp volgens de 'elementen voor herprogrammering' dienen te worden gehanteerd, zal u in het volgende niet ontgaan.

SUCCES

In het algemeen zullen van de eerstejaarsstudenten bij onze instelling in de jaren 1961-1969 naar schatting uiteindelijk ongeveer twee derde slagen voor het kandidaatsexamen en de helft voor het doctoraalexamen. Van de geslaagden voor het kandidaatsexamen bij onze universiteit in de jaren 1961-1969 zal uiteindelijk een kleine 80% het doctoraalexamen bij de UvA met succes afleggen.

Bij rechten en de economische wetenschappen is er een aanzienlijke daling van het studierendement. Wat de economische wetenschappen betreft geldt deze daling niet voor het rendement in de doctoraal-fase.

Van de eerstejaarsgeneraties 1961/1969 is bij onze universiteit na 5 jaar gemiddeld 51% geslaagd voor het kandidaatsexamen.

Volgens schatting zal dit percentage na 8 jaar zijn opgelopen tot 63% en na 11 jaar tot 66%. Economische wetenschappen ligt op zowel 5, 8, als 11 jaar juist onder het gemiddelde.

P.B.

HANNOVER MESSE

NOTA

In de nota 'Elementen voor de beoordeling van herprogrammeringsvoorstellen door de Universiteitsraad na 1 oktober 1976', die op 29 januari jl. aan de (sub/inter)faculteitsbesturen en alle instituten is toegezonden, worden o.a. de volgende uitgangspunten geformuleerd: 1.5 '(.....) Bij het opstellen van de berekening is als uitgangspunt genomen dat de studenten die het betreffende programma met voldoende resultaat afsluiten (de geschikten), hierin allen slagen binnen de wettelijk toegestane inschrijvingsduur als student (....)'. 1.6 '(....) Uitgangspunt voor deze maatregelen is de wens om in de jaren na 1976 een aanmerkelijke vermindering te bewerkstelligen van het aantal studiebeëindigers en het aantal studenten die van studierichting veranderen'. Deze uitgangspunten worden nader geconcretiseerd in de toelichting bij de elementen waarop op blz. 4 onder meer wordt gesteld: 'bij de bepaling van de cursusduur kan als uitgangspunt daarom gelden dat c.a. 90% van de geschikte studenten de studie afsluiten binnen de inschrijvingsduur als student en de overigen als extraneus' en op blz. 5: 'Er zal naar worden gestreefd om met ingang van 1976/77 deze aantallen (bedoeld worden de aantallen uitvallers en omzwaaiers) in een aantal jaren terug te brengen tot 10 à 20%'.

Aan de hand van een selectie van de uitkomsten die als bijlage is opgenomen, worden de studieresultaten per rendementstype beschouwd, waarbij tevens wordt ingegaan op de mediaire inschrijvingsduur van de geslaagden. In de cijfers komen zoals gewoonlijk wel wat schattingen voor. Hoe de omzwaaiers wel of niet in de statistieken terecht komen zal ik u hier besparen. Het feitelijke kandidaats- en doctoraalrendement is - kort gezegd - bepaald door relatering van de aantallen geslaagden aan de betreffende (eerstejaars) generatieaantallen. De mediane inschrijvingsduur geeft aan na hoeveel jaren (gerekend vanaf het basisjaar) 50% van de geslaagden is geslaagd.

LANDELIJK

De studieresultaten bij de UvA als geheel lijken achter te blijven bij de landelijke resultaten. Voor de bèta-faculteiten en de economische wetenschappen is het rendement - althans in de beschouwde periode - ongeveer gelijk aan het landelijk rendement.

Het rendement van de vrouwelijke studenten is sterk gestegen; bij de mannelijke studenten vertoont het rendement geen duidelijke ontwikkeling. Wat het kandidaatsexamen betreft is het rendement van mannen en vrouwen thans ongeveer gelijk;

De inschrijvingsduur van de geslaagden voor het kandidaatsexamen is gemiddeld 3,8 jaar. De geslaagden voor het doctoraalexamen doen gemiddeld 7 jaar over hun studie. Bij de meeste faculteiten ontwikkelt de studieduur zich in positieve richting (wordt dus korter). Relatering van de uitkomsten aan de normen die met betrekking tot de studieresultaten bij de herprogrammering zijn gesteld leidt tot de volgende conclusies:

- volgens schatting zal van de eerstejaarsgeneraties 1961-1969 gemiddeld 50% de studie niet voltooien. Dit percentage ligt aanmerkelijk hoger dan de in de toelichting bij de elementen voor herprogrammering genoemde streefpercentages (10 à 20%).
- van de geschikten op dit moment (d.w.z. de geslaagden voor het doctoraalexamen betreffende de eerstejaars 1961/1969) zal naar schatting maximaal 80% slagen binnen een periode die vergelijkbaar is met de na 1977/78 geldende wettelijke inschrijvingsduur. Dit betekent dat de betreffende 90%-norm in ieder geval gemiddeld momenteel niet wordt gehaald
- op grond van de studieresultaten van de eerstejaarsgeneraties 1961/1969 zal er voor de eerstejaarsgeneratie 1978/79 gestreefd dienen te worden naar een gemiddeld percentage geschikten van ca. 75. Hieronder volgen de streefpercentages voor de afzonderlijke studierichtingen in aflopende volgorde:

80 - 90	tandheelkunde	87
	geneeskunde	84
	farmacie	81
	biologie	81

Van zaterdag 1 mei tot dinsdag 4 mei heeft een aantal docenten en studenten van Vakgroep IV (Informatica) de beurs te Hannover bezocht.

Deze, gedeeltelijk gesubsidieerde, excursie wordt georganiseerd binnen het kader van de colleges administratieve organisatie en is bedoeld om naast de theoretische bestudering van apparatuur voor administratieve toepassingen, ook een beeld van die apparatuur zelf te krijgen.

Het aanbod van de beurs varieert van sieraden en porcelein tot grote hijskranen en heftrucks. Het beursterrein is daarvoor verdeeld in een twintigtal hallen met binnenexposities, terwijl daarnaast ook nog waren in de open lucht geexposeerd worden.

De interesse van onze groep gold speciaal de Cebit-Halle, waarbinnen informatieverzorgende apparatuur in de ruimste zin van het woord, tentoongesteld werd. Het aanbod liep hier dan ook uiteen van de meest geavanceerde computersystemen, bedoeld om alle mogelijke informatie te verwerken, tot machines geschikt voor het maken van adresplaatjes.

Het is mij persoonlijk gebleken dat het niet mogelijk is om binnen vier dagen meer dan een zeer oppervlakkige oriëntatie te verkrijgen, over wat er zoal op de markt is aan informatieverwerkende apparatuur. Het aanbod van waren, die vertoond worden is namelijk zo overweldigend, dat je slechts hier en daar aanknopingspunten terugvindt van wat je aan toepassingsmogelijkheden van de apparatuur kent.

Desondanks kan ik stellen dat de excursie, mijns inziens, zeer goed past binnen de colleges van administratieve organisatie, met name om de gedoopte stof meer naar de praktijk toe te brengen.

Het verdient wellicht aanbeveling ook eens de demonstratie van een toepassing van een computersysteem binnen een bedrijf te bekijken.

Frank van den Tempel

werkloosheid:

een welvaartsprobleem

De werkloosheid lijkt nu toch wel aanvaard als het grootste probleem van onze economie. Een politieke oplossing heeft de hoogste prioriteit. In de wetenschap hebben de economen zich van het vraagstuk meester gemaakt waarbij een aantal van hen zich niet onbetuigd laen bij het zoeken van een oplossing. Hun macht is groot. De beleidsvoorstellen die nu gedaan worden, getuigen ervan. Kreten als 'de onmacht van economen' die nog niet lang geleden veelvuldig gehoord konden worden, hebben blijkbaar weinig uitwerking gehad. De volgende uitspraak, n.a.v. het jaarverslag van Zijlstra in het Financieel Economisch Weekblad (nr. 18) lijkt karakteristiek: "Nu duidelijk is dat aan onze nationale economie nogal wat mankeert, is het verstandig niet teveel met de arts in discussie te gaan en helemaal niet met hem op de vuist te gaan!"

twijfel

Het is nu helaas wel lastig dat de artsen het niet geheel met elkaar eens zijn. De coryfeeën van de economische wetenschap bekampen elkaar heftig in fora en artikelenreeksen. Onenigheid bestaat vooral over de wijze waarop het ontstaan van de werkloosheid verklaard moet worden. Verschillende theoriën worden gepresenteerd. De ene groep heeft - deels per toeval - de aandacht gericht op de aanbodzijde. De resultaten leken opvallend en hun beleidsvoorstellen werden dan ook in

dank afgenomen. Er kwam verweer. Ook aan de vraagzijde zijn ontwikkelingen gaande die als verklaring zouden kunnen dienen. Andere beleidsvoorstellen werden ingebracht.

En wie hebben gelijk?

Een vraag zonder duidelijk antwoord. Driehuis besteedde er in zijn oratie nog aandacht aan.

De stemming valt (voorlopig?) uit ten gunste van de eerste groep. Er moet gematigd en bezuinigd worden. Allemaal met het doel de werkgelegenheid te verbeteren. Nu is het waarschijnlijk dat met de voorgestelde maatregelen veel gestimuleerd zal worden b.v. de ondernemingswijze produktie. Maar ik maak me wel twijfelen of de werklozen er veel mee geholpen zijn. Ik zal proberen de redenen van die twijfel duidelijk te maken.

In de diagnose van de economen wordt de werkloosheid vooral als een economisch probleem gesteld. De analyses zijn economisch en de verklarende variabelen zijn economisch. Uitsluitend economische oplossingen worden voorgesteld.

sociologisch

De diagnose is echter m.i. onjuist. Andere factoren spelen in dit kader een rol. Er is meer. In sommige artikelen (wederom van economen) is dat wel aangeduid maar niet voldoende uitgewerkt.

Te denken valt aan het volgende:

- ongev. 150.000 buitenlandse werknemers knappen momenteel voor ons de minder aantrekkelijke klussen op (er zijn iets meer dan 200.000 werklozen)
- meer onderwijs en recht op onderwijs impliceert een groter aantal ontwikkelde arbeiders. De arbeidsmarkt weet er geen raad mee.
- groei betekende welvaart, de sociale zekerheden werden sterk uitgebreid. Ook de werkloze is beschermd. Zo heeft hij recht op passend werk. De kwalitatieve disproportionaliteiten op de arbeidsmarkt die o.m. van deze ontwikkelingen een gevolg zijn, typeren de welvaartseconomie waarin de groei stagneert. En is het kwantitatieve tekort aan arbeidsplaatsen niet ook een welvaartsverschijnsel? Jarenlang wordt er geïnvesteerd in arbeidsbesparende machines. Dan is het toch haast vanzelfsprekend dat er op een gegeven moment (dus b.v. wanneer de goren niet doorzet) te weinig werk zal zijn?
- Neen, de werkloosheid in Nederland lijkt me vnl. een verschijnsel dat direct te maken heeft met onze welvaart. Het stelt ons voor een organisatieprobleem dat o.m. sociologisch benaderd zou moeten worden.
- Ik geef toe. Gaan we akkoord met een diagnose van deze aard, dan zal de genezing een zeer gecompliceerd proces zijn. Structurele aanpassingen zouden verwezenlijkt moeten worden en dan m.n. in de arbeidsmarkt.
- Maar wie ben ik om te kunnen pretenderen het gelijk aan mijn kant te hebben? De grote kunstenaars onder de economen lijken in ieder geval in een andere richting te denken.

Arjo Klamer

mentoren GEVRAAGD!

Het is bekend, dat het aantal uitvallers tijdens het eerste jaar schrikbarend hoog is. Op allerlei manieren is geprobeerd om een beeld te krijgen van de oorzaken. Er zijn onder meer enquêtes gehouden onder deze "uitvallers", de responsie hierop was, uiteraard wel enigszins te begrijpen, te verwaarlozen. Enquêtes blijken niet doeltreffend te zijn, zaak is een alternatief te vinden.

Een aantal mensen is op initiatief van Lito Hoornweg, gaan nadenken over een effectief signalerings-systeem voor de propedeuse. Dit mondt uit in een poging tot het opzetten van een mentorensysteem voor het volgend studiejaar. Het mentorensysteem houdt in, dat de eerstejaars worden ingedeeld (voornamelijk op basis van de werkgroepindeling zoals die nu ook bestaat) in groepjes van een man of tien, die begeleid worden door een ouderejaars (de mentor). De bedoeling is dat deze mentorgroepjes op geregelde tijden bij elkaar komen (eens in de week, eens in de veertien dagen) en dat dan studie- of andere problemen besproken kunnen worden. Binnen ieder groepje zal waarschijnlijk een eigen werkwijze ontstaan. De mentor moet per se geen leiders- of therapeutenfunctie gaan bekleden, maar moet veeleer een begeleider zijn, die zodra hij echt gro-

te problemen signaleert doorverwijst naar Lito.

Het grootste voordeel dat wij verwachten van deze groepjes, is dat problemen t.a.v. motivatie bespreekbaar worden, dat er een gevoel gaat ontstaan van "goh heb jij dat nou ook" waardoor een gedeelte van het probleem waarschijnlijk al is opgelost is en dat een basis gelegd wordt voor betere sociale contacten, die vooral ook in de volgende studiefasen van groot belang kunnen zijn. Uiteraard zijn alle problemen hiermee nog niet opgelost. Wat kan je bijvoorbeeld van een mentor verwachten? Waaruit precies moet de begeleiding van de eerstejaars bestaan? Hoe verzorg je de begeleiding van de mentoren zelf? Hoe gaat het contact tussen de mentoren en Lito verlopen? enz. Daarom, suggesties zijn altijd welkom.

Heb je zin om volgend jaar mentor te worden, meld je dan even (voor de zomervakantie) bij Bert, kamer 3342 (telefoon 4188), dinsdags tussen 12.00 en 14.00 u. of donderdag tussen 15.00 en 17.00 u..

Kees de Boer en Iris de Veer

IN DE PLOMP!

Als student aan deze fakulteit die zich af en toe bezighoudt met onderwijsverbetering en alles wat daarmee samenhangt kun je soms voor vreemde verrassingen komen te staan.

Regelmatig blijken onderwijsverbeteringen stuk te lopen op de extra tijd die docenten daarvoor nodig hebben. Voorbeelden hiervan zijn: de Robinson-Eatwell kwestie en de algemene inleiding in de propedeuse; het maar ternauwernood doorgaan van de papervervangende werkgroep van Makro in het Kandidaats. Studenten, die al wat langer op deze fakulteit rond lopen, zullen nog wel wat meer voorbeelden weten.

Wie schetst dan je verbazing wanneer blijkt dat dezelfde docenten er geen enkel bezwaar tegen hebben (minstens) 48 uur per jaar extra te vergaderen, zonder dat duidelijk is wat het resultaat daarvan zal zijn.

Het is duidelijk; ik doel hier op de uitbreiding van de Kandidaatsraad met 2 studenten en 2 docenten.

Een docentenvergadering blijft noodzakelijk, of de K.R. even efficiënt blijft werken, is echter de vraag. Ook de hoge absentie bij andere commissies van stafzijde zet deze beslissing in een vreemd licht.

Een grove berekening leert dat hier 48 studenturen à f3,-- (Klein-norm) en 48 uren à f 49,40 worden weggegooid. Kennelijk is het samenvallen van de frustraties van een K.R.-lid (in Hoogendijk termen niet van Makro, Statistiek of Recht) met die van een bestuurslid hiervoor voldoende.

Rik Hindriks.

JAARBOEK '75

INTERDISCIPLINAIRE STUDIEGROEP ZIEKENHUIS- WETENSCHAPPEN 1976/77

Het Instituut voor Ziekenhuiswetenschappen, Sub-Faculteit der Geneeskunde, Universiteit van Amsterdam verzorgt in het studiejaar 1976/77 een interdisciplinaire cyclus van discussiecolleges, waarin de volgende themata centraal staan:

1. De gezondheidszorg in het algemeen en de plaats van het ziekenhuiswezen in het bijzonder.
2. Het ziekenhuis intern beschouwd: doelstellen, bestuursvormen en organisatiepatronen, aspecten van de medische functies, economische, financiële, wettelijke en sociologische achtergronden.
3. Excursies naar instellingen van gezondheidszorg en ziekenhuiswezen in aansluiting op de besproken onderwerpen.

De cyclus loopt van oktober tot juni. De onderwerpen worden besproken onder leiding van Prof. Dr. A. H. Wiebenga, Hoogleraar Ziekenhuiswetenschappen, de medewerkers van het instituut en gastdocenten. De cyclus, die een beperkt aantal deelnemers omvat, is toegankelijk voor doctoraalstudenten uit verschillende faculteiten, zoals rechtgeleerdheid, geneeskunde, economische en sociale wetenschappen van zowel de Universiteit van Amsterdam als andere universiteiten.

De deelnemende studenten kunnen op basis van de behandelde stof en aanvullende literatuur, in het kader van de doctoraalstudie bij Prof. Dr. A. H. Wiebenga een tentamen keuzevak ziekenhuiswetenschappen doen. Ook bestaat de mogelijkheid een scriptie te bewerken, of in combinatie met tentamen of scriptie stage te lopen in een instelling van gezondheidszorg, waarbij het Instituut bemiddeling kan verlenen.

Aanmelding voor deelname aan de Interdisciplinaire Studiegroep dient te geschieden vóór 20 september bij het Instituut, waar ook nadere inlichtingen gegeven kunnen worden.

INSTITUUT VOOR ZIEKENHUISWETENSCHAPPEN
2e Helmersstraat 106
Amsterdam-1013
tel. 782233 tst. 2803
169753

Het Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek 1975.

Verschenen is deel XXXVIII (1975) van het Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek. Enig contact met een lid van de redactie van "Rostra" heeft ertoe geleid, dat ik hier een overzicht van de inhoud laat volgen. Vooraf dit: het Jaarboek wordt uitgegeven door de Vereniging "Het Nederlandsch Economisch Historisch Archief", die nauw aan onze faculteit is gelieerd.

stad~platteland

Het Jaarboek begint met zes artikelen over de stadsgeschiedenis. Daaraan is het laatste decennium in het buitenland nogal wat aandacht geschonken. H. J. Dijos (Leicester), thans Redakteur van het "Urban History Yearbook" kan wel als de grote pionier op dit gebied worden genoemd. Ons land is niet achtergebleven, getuige de bijdragen over de stadsgeschiedenis, die zijn voortgekomen uit lezingen, gehouden op de (vierde) Conferentie voor Maatschappij-geschiedenis, die om de twee jaar wordt georganiseerd en in 1975 in Oosterbeek plaatsvond. Het thema van deze conferentie was de verhouding stad - platteland in de geschiedenis.

Het is natuurlijk geen toeval, dat dit thema ter sprake werd gebracht en de stadsgeschiedenis de laatste jaren zozeer de belangstelling van de (economisch) historici trekt. De verhouding stad - platteland is in onze samenleving tot een probleem geworden. Velen ondergaan de grote metropolen als onleefbare opeenhoppingen van steen en beton. De vlucht naar de voorsteden is allang opgang, de trek naar het platteland begint.

Wij zien telkens, dat in de geschiedbeoefening vraagstukken aan de orde worden gesteld, die in het heden van de cultuur, waarin de geschiedenis wordt geschreven, tot een probleem(gebied) zijn geworden. Verandert de cultuur, doen zich daar nieuwe problemen in voor, dan verandert de geschiedenis, de hoek van waaruit het verleden wordt belicht, de vragen die aan het verleden worden gesteld. Tegen deze achtergrond wordt de, op het eerste gezicht wat merkwaardige, uitspraak van Croce duidelijk: "Elke ware geschiedenis is geschiedenis van het heden". En van Den Boer: "Elke generatie schrijft, geschiedenis schrijvend, haar eigen geschiedenis".

De geschiedenis is dus - in tegenstelling tot wat velen denken - een zeer actuele wetenschap. Zij wortelt in het heden. Zij is nooit "af". Zij leeft. Deze omstandigheid vormt een van de aantrekkelijkste en boeiendste aspecten van haar beoefening.

Maar keren wij tot het Jaarboek terug. Het zou te ver gaan, de plaatsruimte in aanmerking genomen, alle artikelen die erin voorkomen, te noemen en te karakteriseren. Het wordt geopend met een fraai artikel van Hoekveld, waarvan de titel veel-

zeggend genoeg is: "Theoretische aanzetten ten behoeve van het samenstellen van maatschappijhistorische modellen van de verhouding van stad en platteland in de nieuwe geschiedenis van Noordwest Europa". P. Kooij geeft een overzicht van de ontwikkeling van de stadsgeschiedenis in de Verenigde Staten en Engeland.

Wat de concrete gevallen betreft: De Boer behandelt de verhouding Leiden - Rijnland, 1365-1414; Jansen de verhouding Maastricht omringend platteland omstreeks 1800; Roessingh de invloed van de stad (Amersfoort) op de inlandse tabaksteelt omstreeks 1700 en De Vries het absentisme van grootgrondbezitters in Nederland, 1850-1890.

walvisvaart

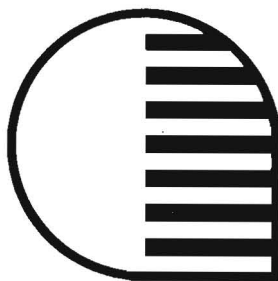
Met betrekking tot de overige bijdragen kan het volgende worden opgemerkt: een groep Leidse studenten heeft een hoeveelheid interessant archiefmateriaal over de Nederlandse walvisvaart opgespoord en bewerkt. Het verslag daarvan - door Bruijn en Davids - komt in het Jaarboek voor. Van den Eerenbeemt vervolgt zijn studie over het huwelijk tussen filantropie en economie, een patriotse illusie. Zij is gebaseerd op een zeer omvangrijk archiefonderzoek en betreft de pogingen, in de patriotse tijd ondernomen, om door middel van "pauperfabrieken" werk te verschaffen aan valide, werkloze behoeftigen en de jeugd op te voeden tot arbeidzaamheid. Broeze schrijft over "Holland and the transpacific route to East Asia after 1815". Mokyri behandelt het onderwerp "Capital, labor and the delay of the industrial revolution in the Netherlands". Over de oorzaken van de stagnatie in de economische groei in Nederland in de eerste helft van de vorige eeuw bestaan verschillende opvattingen. Zij wordt o.a. toegeschreven aan de "omstandigheden" (Van Dillen) en aan "psychische factoren" (Wieringa). Mokyri voegt er een verklaringsgrond aan toe: de te hoge kostprijzen in Holland in verhouding tot het buitenland. Het Jaarboek eindigt met een bijdrage van Levine over "The structure of scientific and technical education in Britain, 1859-1899". Het eindigt dus zoals het begonnen is: geïnspireerd door de actualiteit van het gebeuren om ons heen. Ik behoeft de lezers er wel niet aan te herinneren, dat de "education", het onderwijs, nadat Abramovitz en Solow in het midden van de jaren vijftig de betekenis van de investeringen voor de groei ernstig in twijfel hebben getrokken (om het zacht te zeggen) sterk als groeivariabele naar voren is gekomen, naast de ontwikkeling van de techniek.

Hiermede zij volstaan. Het jaarboek kan door degenen, die daarvoor belangstelling hebben, geraadpleegd worden in de Economisch-Historische Bibliotheek, Herengracht 218-220.

Dr. J. H. van Stuijvenberg

Academische Boekhandel Scheltema, Holkema & Vermeulen B.V. Amsterdam. **Studieboeken voor alle fakulteiten, alsmede teken- en schrijfbenodigdheden. Breed en diep assortiment. Korte levertijden.** Vestiging Spui 10, telefoon 67212 voor: Andragogie, Antropologie, Economie, Geneeskunde, Linguïstiek, Pedagogie, Politicologie, Psychologie, Rechten en Sociologie. Tevens een groot algemeen assortiment, waaronder Geschiedenis en Kunst. Vestiging Sarphatistraat 139, telefoon 67212 voor: Biologie, Exacte Wetenschappen, Wijsbegeerte. Academische Boekhandel Scheltema Holkema & Vermeulen B.V. Amsterdam. **Studieboeken voor alle fakulteiten, alsmede teken- en schrijfbenodigdheden. Breed en diep assortiment. Korte levertijden.** Vestiging Spui 10, telefoon 67212 voor: Andragogie, Antropologie, Economie, Geneeskunde, Linguïstiek, Pedagogie, Politicologie, Psychologie, Rechten en Sociologie. Tevens een groot algemeen assortiment, waaronder Geschiedenis en Kunst. Vestiging Sarphatistraat 139, telefoon 67212 voor: Biologie, Exacte Wetenschappen, Wijsbegeerte. Academische Boekhandel Scheltema, Holkema & Vermeulen B.V. Amsterdam. **Studieboeken voor alle fakulteiten, alsmede teken- en schrijfbenodigdheden. Breed en diep assortiment. Korte levertijden.** Vestiging Spui 10, telefoon 67212 voor: Andragogie, Antropologie, Economie, Geneeskunde, Linguïstiek, Pedagogie, Politicologie, Psychologie, Rechten en Sociologie. Tevens een groot algemeen assortiment, waaronder Geschiedenis en Kunst. Vestiging Sarphatistraat 139, telefoon 67212 voor: Biologie, Exacte Wetenschappen, Wijsbegeerte. Academische Boekhandel Scheltema, Holkema & Vermeulen B.V. Amsterdam. **Studieboeken voor alle fakulteiten, alsmede teken- en schrijfbenodigdheden. Breed en diep assortiment. Korte levertijden.** Vestiging Spui 10, telefoon 67212 voor: Andragogie, Antropologie, Economie, Geneeskunde, Linguïstiek, Pedagogie, Politicologie, Psychologie, Rechten en Sociologie. Tevens een groot algemeen assortiment, waaronder Geschiedenis en Kunst. Vestiging Sarphatistraat 139, telefoon 67212 voor: Biologie, Exacte Wetenschappen, Wijsbegeerte. Academische Boekhandel Scheltema, Holkema & Vermeulen B.V. Amsterdam. **Studieboeken voor alle fakulteiten, alsmede teken- en schrijfbenodigdheden. Breed en diep assortiment. Korte levertijden.** Vestiging Spui 10, telefoon 67212 voor: Andragogie, Antropologie, Economie, Geneeskunde, Linguïstiek, Pedagogie, Politicologie, Psychologie, Rechten en Sociologie. Tevens een groot algemeen assortiment, waaronder Geschiedenis en Kunst. Vestiging Sarphatistraat 139, telefoon 67212 voor: Biologie, Exacte Wetenschappen, Wijsbegeerte. Academische Boekhandel Scheltema, Holkema & Vermeulen B.V. Amsterdam. **Studieboeken voor alle fakulteiten, alsmede teken- en schrijfbenodigdheden. Breed en diep assortiment. Korte levertijden.** Vestiging Spui 10, telefoon 67212 voor: Andragogie, Antropologie, Economie, Geneeskunde, Linguïstiek, Pedagogie, Politicologie, Psychologie, Rechten en Sociologie. Tevens een groot algemeen assortiment, waaronder Geschiedenis en Kunst. Vestiging Sarphatistraat 139, telefoon 67212 voor: Biologie, Exacte Wetenschappen, Wijsbegeerte. Academische Boekhandel Scheltema, Holkema & Vermeulen B.V. Amsterdam. **Studieboeken voor alle fakulteiten, alsmede teken- en schrijfbenodigdheden. Breed en diep assortiment.**

daaron!

academische boekhandel
scheltema holkema & vermeulen bv

spui 10 amsterdam tel. 020-67212